

Intermediair gezocht

Christus Triumfatorkerk, 25 augustus 2019

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

Lezing: I Samuel 8: 1-22

- welkomstwoord door de ouderling van dienst
- Stil gebed
- Aanvangslied: 'Gij hebt, o Vader van het leven' (Lied 823: 1, 4 en 5)
- Aanvangswoord
- Groet, Bemoediging
- Psalm van de zondag: Psalm 72
Zingen Psalm 72: 1
Lezen: Psalm 72 (hertaald door Huub Oosterhuis - Liedboek Psalm 72a)

Voor kleine mensen is hij bereikbaar,
hij geeft hoop aan rechtelozen.
Hun bloed is kostbaar in zijn ogen,
Hij koopt hen vrij uit het slavenhuis

Hij zal opkomen voor de misdeelden,
hij zal de machten die ons dwingen
breken en binden, hij zal leven,
onvergankelijk, als de zon.

Zijn naam is tot in eeuwigheid,
zolang de zon staat aan de hemel.
Zijn naam gaat rond over de aarde,
een woord van vrede, van mens tot mens.

Zingen Psalm 72: 6

- Kyriëgebed en Gloria
Afgesloten met een gezongen **Kyrie**: Lied 299^e. *Afwisselend gezongen voorganger - gemeente*
Meteen gevolgd door het **Glorialied**: 299^e

Dienst van het woord

- Met de kinderen
Gebed
Gesprek: een goede koning
Lied: 'De herder heeft zich niet vergist' (Lied 184: 1, 2, 3 en 4)
- Lezing I Samuël 8, 1-9
- Lied 'Loof de Koning' (Lied103c: 1)
- Lezing I Samuël 8, 10-22
- Lied 'Loof de Koning' (Lied103c: 3)
- Preek
"Vuur!
God van Abraham, God van Isaak, God van Jakob.
Niet de God van de filosofen. Zekerheid! Zekerheid. Gevoel. Vreugde. Vrede. God van 'Jezus Christus'"
Een beroemd citaat van de Franse filosoof en theoloog Blaise Pascal uit de 17^e eeuw. Ds. Jan Rinzema haalde het citaat aan in zijn preek, hier vorige week.

Niet de God van abstracte termen. Energie, Eeuwigheid.

Maar een God die dichtbij komt in Jezus Christus. Een God die een relatie met je aangaat. Een God die je kent, zoals in Psalm 139. Met die gedachte, met die vraag in mijn achterhoofd, las ik deze week I Samuel 8.

Een God die dichtbij komt – ervaar ik dat ook? En hoe dan, en wanneer?

Het geldt in ieder geval voor Samuël, zou je kunnen zeggen. God en Samuël, dat zijn vrienden. Kijk maar hoe dat gaat in I Samuël 8. God en Samuël ze praten met elkaar als ze ergens mee zitten.

Zoals nu. Samuël bidt. Hij legt zijn zorgen en zijn frustraties voor aan God.

Alsof ze tegenover elkaar zitten: “Wat moet ik met deze vraag, God? Het volk wil een koning. Een koning zoals de andere volken ook hebben. Maar ze hebben toch al een koning? U bent toch de koning? En ze zijn toch juist *niet* zoals de andere volkeren? U hebt hen toch uitgekozen om ánders te zijn, tot voorbeeld voor de andere volken? Door niet te vertrouwen op macht en aanzien en rijkdom en legers en wapens, maar door op u, en u alleen, te vertrouwen?”

Samuël legt zijn vragen voor aan God.

Het van je af praten – wat je dwars zit – tegen God, dat doe ik ook regelmatig en het lucht op.

Maar bij Samuel gaat het nog wel een stapje verder – zijn contact met God. Hij krijgt antwoord.

Het wordt een gesprek, zijn hartstochtelijke noodkreet tot God: wat moet ik nu weer met dit volk.

Hij krijgt antwoord. Dat maakt het zo bijzonder. In het Oude Testament lijkt het wel of de mensen gewoon met God konden praten. Abraham onderhandelde zelf met God. En Job, Job voerde hele debatten met God over zijn lijden. En ga zo maar verder. Ik had het er met een van jullie over een paar maanden terug. De wereld van het Oude Testament staat zo van me af, zei ze. Bijvoorbeeld doordat God zo concreet dichtbij is. Zo tastbaar aanwezig.

Zo ook bij Samuël, de laatste Richter van Israël. Hij vraagt God om raad en hij krijgt rechtstreeks antwoord....

En wat voor antwoord! Niet bepaald het gewenste antwoord. Alles in Samuël zegt dat dat niet kan. Een koning in Israël. God is Koning! En wat zegt God zelf: “Doe het nou maar, Samuël. Ze weten niet beter. Ze kunnen niet anders. Als zij net als de andere volken een koning willen hebben, dan moet dat maar. Trek het je niet aan. Ze verwerpen jou niet, ze verwerpen Mij. Zij willen niet dat ik Koning over hen ben. Zo gaat het heel de tijd. Het volk doet toch waar het zin in heeft. Vanaf de dag dat ik hen bevrijd heb uit Egypte. Dus doe het maar, maar waarschuw hen wel voor de gevaren!”

Dat laatste doet Samuël. Met verve!

In de toespraak van Samuël zit alle kritiek op de koning die het hele Oude Testament door zal klinken. Een Koning van Israël kan dat wel? Een Koning zal toch automatisch een paleis moeten hebben, een hofhouding. Hij zal uit het volk bedienden rekruteren. Hij zal een deel van de oogst voor zich op eisen. Hij zal belastingen heffen en er een staand leger op na houden.

Hij zal mensen voortrekken, en ze land en wijngaarden geven. Het koningschap komt dan al vanzelf in het nauw met de belofte van het beloofde land waar het land van iedereen is en om de zoveel jaar wordt herverdeeld. Waarin iedereen vrij is, om mens onder Gods hemel; te zijn.

Koningschap betekent machtsarrogantie, sociale ongelijkheid en onrecht, religieuze onwaarachtigheid. Politiek en diplomatie dat strijdt maar al te vaak met oprecht geloof en navolging van God de Bevrijder. De profeten die na Samuel komen zullen er veel tegen ten strijd te trekken. De uitwassen van het koningschap. Er blijken maar weinig koningen te zijn die goed doen ‘in de ogen des Heren’.

Een koning kost wat. Samuël wil het volk laten schrikken voor de gevolgen, maar het volk hoort het niet.

Het volk wil een koning. Waarom? En waarom krijgen ze hun zin? Waarom gaat God hierin mee? Nou allereerst omdat een koning niet de oorzaak van de ellende is. Toen de profeet Eli oud was en zijn zoons hem wilden opvolgen kwam Samuël in beeld, omdat Eli’s zoon corrupt waren en het heiligdom in Silo verwaarloosden. Nu wil Samuël zijn zoons tot richter aanstellen. Ze hebben

prachtige namen Joel = de Heer is mijn God en Abia = God is mijn Vader. Maar deze namen – als wens aan ze meegeven door Samuël - zijn net zo doortrapt en corrupt als Hofni en Pinechas, de zonen van Eli. Op die manier wil het volk niet verder.

En zo wordt Samuël zelf ook op zijn nummer gezet. Richter zijn is niet overerfbaar. Waarom heeft hij zijn zonen tot opvolger aangewezen? Dat hoort toch niet? God wijst een nieuwe richter aan. Het lijkt wel of Samuël hier zelf een soort dynastie wil stichten. Hij wordt door God zelf gecorrigeerd.

Maar er is nog een dieperliggende verklaring:

God geeft het volk een koning, omdat het volk een probleem heeft. Ons probleem. Ook zij communiceren niet zo makkelijk met God. Ook zij ervaren God niet zo dichtbij als Samuël.

Hoe moet dat dan als Samuël er niet meer is? Waar moeten ze dan terecht? Wie vertaalt Gods wil in het leven van alledag? Wie wijst ze op Gods aanwezigheid in hun drukke bestaan?

Alle vragen die op hen afkomen, in moeilijke politieke kwesties en in persoonlijke vragen naar gezondheid, geestelijke rust, moeite om het vol te houden in het leven? Wie brengt hen dichterbij God. Wie houdt hen dan bij God, zoals Samuël dat deed?

Ook daar komt de roep naar een koning vandaan. Want dat is de Bijbelse taak van de Koning. De blauwdruk van een hemelse koning bezongen we in Psalm 72. Een goede koning is als een goede richter. Rechtvaardig, een eerlijk goede leider, iemand die voor vrede zorgt. Die opkomt voor weduwen en wezen. Die stem geeft aan rechtelozen en iedereen die niet gehoord wordt. Die de arrogantie beteugeld. De macht van de machtigen inperkt, zodat er niet ten koste van anderen wordt geleefd.

Een goede koning leeft zo dicht bij God dat hij leven mogelijk maakt, en het ons gewone burgers makkelijker maakt dicht bij God te leven. Een goede koning garandeert juist het anders zijn van het volk van Israël. Hij garandeert dat het beloofde Land een land van Melk en Honing blijft.

En dat blijkt niet eenvoudig. Zelfs onmogelijk. Zelfs voor de grote koningen die volgen als David en Salomo.

Alleen daarom al heb ik diepe bewondering voor ons eigen koningshuis, waar eerst Koningin Beatrix en sinds 2013 Koning Willem Alexander er is voor heel het volk en met name in Kersttoespraken ook subtiel de vinger durft te leggen op gevaren in onze samenleving..

De roep van het volk aan Samuël is om een intermediair. Een voorbeeld figuur. Iemand die dicht bij God staat.

Het laat ons ook zien dat zo'n natuurlijke relatie met God zoals Samuel die kennelijk had, ook in het Oude Testament bijzonder was. 'Had ik dat ook maar', zullen de oudsten van Israël gedacht hebben. Ik voel God lang niet altijd zo dichtbij, dachten al die anderen uit de stammen van Israël. Moet je dan bijzondere gaven hebben om God dichtbij te weten? Om te communiceren met God? Om een relatie met God te kunnen onderhouden?

Misschien wel. Er zijn mensen die zo dichtbij God lijken te leven dat ik er met bewondering, soms met een jalouse blik naar kijk. Grote mensen die de moed hebben hun leven op het spel te zetten voor hun geloof, hun overtuiging, hun principes. En zulke mensen inspireren mij. En geven mij geloofsmoed.

Het is geloof uit de tweede hand zou je kunnen zeggen. Geloof via iemand anders. En dat kan je moeder zijn, of je opa. Een collega die tegen de stroom in keuzes durft te maken.

Maar ook grote namen, mensen die iedereen kent. Malala Yousafzai 22 jaar jong, die zich met gevaar voor eigen leven inzet voor onderwijs aan meisjes en vrouwen.

Barack Obama die *Amazing Grace* zingt op een begrafenis van een zwarte dominee. Ook zo komt God dichtbij. In het geloof, in het vuur dat je bij een ander herkent.

Het volk roept ook daarom, om voorbeelden, om houvast, om inspiratiebronnen.

En zonder het zelf te beseffen, geeft Samuël ons zelf zo voorbeeld. In het geloofsvuur van zijn toespraak. De hartstocht voor God, maar ook al eerder. Als hij bidt.

Hij is boos en teleurgesteld, om de vraag om een koning. Om het passeren van zijn zoons, om het passeren van God. Maar hij slaat niet terug, niet meteen te minste, hij trekt zich eerst terug. Hij zoekt God. Hij legt God zijn woede en teleurstelling voor, zijn miskend zijn. Het roept het uit. Hij vraagt om raad.

En dat helpt. Zijn woede wordt gesust, hij krijgt een nieuwe kijk op de zaak. Een nieuwe blikrichting. Niet Samuël wordt verworpen, God wordt verworpen als koning. En nog meer: hij berust erin. God laat de mensen vrij. Het volk wil een koning: dan krijgen ze een koning.

Het is voor ons een handreiking om God te zoeken en te vinden. Door onze vreugde, of ons verdriet, onze woede of teleurstelling voor God neer te leggen. Je krijgt misschien niet zo rechtstreeks antwoord als Samuel, maar een luisterend oor helpt je wel, om tot nieuwe inzichten te komen. En geeft vaak al rust, of vertrouwen.

“Vuur!

God van Abraham, God van Isaak, God van Jakob.

Niet de God van de filosofen. Gevoel. Vreugde. Vrede. God van ‘Jezus Christus’”

Een God die dichtbij met je meeleeft, die je kent.

Twee manieren dus om dichterbij God te komen vandaag.

Via mensen die je aanspreken en inspireren, en door God zelf te zoeken, en hem voor te leggen wat je dwars zit.

Wie weet wat er gebeurt. Vast anders dan bij Abraham en Samuël, maar als God je kent en met je meeloopt op je levensweg komt er vast een teken van leven.

Amen.

- Orgelspel
- Lied: ‘De wijze woorden en het groot vertoon’ (Lied 1001)
- Dankgebed, Voorbeden, Stil gebed, Onze Vader
- Collecte
- Slotlied: ‘Lof zij de Heer’ (Lied 868: 1 en 2)
- Zegen, gevolgd door gezongen “Amen”